

Forslag

til

Lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

Fremsat den 16. marts 1960 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Til driften af de kommunale gymnasieskoler uden for København yder staten et tilskud på 90 pct. af skolernes udgifter til lærerlønninger samt et tilskud på 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. elev, bortset fra udgiften til lærerlønninger.

Stk. 2. Til driften af de kommunale gymnasieskoler i København ydes et tilskud på 90 pct. af statsskolernes bruttoudgift pr. elev, herunder udgiften til lærerlønninger.

Stk. 3. Ved beregning af tilskud efter stk. 1 og 2 kan højst medregnes to realklasserækker. I tilskuddet fradrages lærerlønstilskud ydet af staten i henhold til andre bestemmelser.

§ 2. Det er en betingelse for opnåelse af statstilskud, at elever fra andre kommuner, i hvilke der ikke findes en offentlig gymnasieskole, har adgang til optagelse i skolens gymnasieafdeling på lige fod med kommunens egne elever i det omfang, pladsforholdene tillader det.

Stk. 2. Statstilskud ydes fra skolens oprettelse under forudsætning af, at oprettelsen sker med undervisningsministerens godkendelse.

§ 3. For elever, der optages i en statskole eller i en af en anden kommune drevet gymnasieskole, yder hjemstedskommunen, for så vidt den ikke selv på optagelsestidspunktet har indrettet tilsvarende undervisning i tilstrækkeligt omfang eller forholdet er ordnet ved særlig aftale, som bidrag til skolens drift et beløb pr. elev sva-

rende til 10 pct. af bruttoudgiften pr. elev i statsskolerne.

Stk. 2. Har en kommunal gymnasieskole mere end 2 realklasserækker, fastsættes hjemstedskommunens betaling for undervisning af børn i realafdelingen efter de i henhold til lov nr. 194 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almenskoler til enhver tid gældende regler.

Stk. 3. For elever, der efter optagelse i en statskole eller en kommunal gymnasieskole er flyttet til en anden kommune, overgår bidragspligten til tilflytningskommunen, uanset om denne selv har indrettet tilsvarende undervisning.

Stk. 4. De nærmere regler for optagelse af elever på de af staten drevne kostafdelinger fastsættes af undervisningsministeren.

§ 4. Statstilskud og bidrag fra kommunerne efter § 3, stk. 1, beregnes for finansåret på grundlag af elevtallet i statsskolerne den 1. september og udbetales bagud efter afslutningen af statsskolernes regnskab. I beregningen indgår ikke udgiften til forrentning og afskrivning samt udgifter og indtægter ved statens kostafdelinger.

§ 5. Udgifterne ved opførelsen af nye gymnasieskoler fordeles mellem staten og kommunerne med henholdsvis 25 og 75 pct. af udgifterne til grund, bygninger, inventar og samlinger.

§ 6. Undervisningsministeren bemyndiges til efter forhandling med indenrigs-

ministeren at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af denne lov, herunder regler om beregning af statstilskud og bidrag efter § 3 og udbetaling af forskud på disse ydelser.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Den kan ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med de ændringer, som øernes særlige forhold tilsiger.

§ 8. Loven får virkning fra den 1. april 1960.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 189 af 5. juni 1959 om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler uden for København, Frederiksberg og Gen-

tofte samt bestemmelsen i § 2 i lov nr. 169 af 20. marts 1918 vedrørende fordelingen af udgifterne til undervisningen i de af Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner offentligt drevne højere almenskoler, gymnasie-, real-, pigeskole- og mellemskoleklasser.

Stk. 3. For elever, der ved lovens ikrafttræden er optaget i en statsskole, er hjemstedskommunen pligtig at yde bidrag i henhold til § 3, stk. 1, uanset om den selv har indrettet tilsvarende undervisning.

Stk. 4. Bestemmelserne om statstilskud og bidrag til realklasser finder tilsvarende anvendelse på de til skolerne knyttede mellemskoleklasser og realklassen, indtil de afløses af realklasser efter lov nr. 165 af 7. juni 1958 om gymnasieskoler.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende forslag til lov, der som nævnt i i § 8 træder i stedet for lov nr. 189 af 5. juni 1959 om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte, tilsigter ingen ændring af sidstnævnte lovs bestemmelser, men alene en udvidelse af lovens geografiske område med København, Frederiksberg og Gentofte, således at loven kommer til at gælde for hele landet (bortset fra Færøerne og Grønland, jfr. forslaget § 7).

Som motivering for lovforslaget henvises bl. a. til bemærkningerne til forslaget til lov nr. 189 af 5. juni 1959 (Folketingstidende 1958-59, tillæg A, spalte 2296): „Da der for de offentlige gymnasieskoler i de tre hovedstadskommuner i henhold til lov nr. 169 af 20. marts 1918 angående ordningen af den højere undervisning i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner findes en særlig udligningsordning med særlige problemer, omfattes de ikke af lovforslaget, men det er ministeriets hensigt at fremsætte et særligt lovforslag for disse kommuner til afløsning af ovennævnte lov.“

Endvidere henvises til folketingsudvalgets betænkning af 14. maj 1959 angående førnævnte lovforslag (Folketingstidende 1958-59, tillæg B spalte 1044): „Hvød angår spørgsmålet om at lade lovforslagets principper omfatte hele landet, herunder særlig også de tre hovedstadskommuner, for hvilke tilskudsordningen er fastsat i lov nr. 169 af 20. marts 1918 angående ordningen af den højere undervisning i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner, er det som anført i bemærkningerne til lovforslaget

(side 4) meningen at optage denne ordning til revision, hvorved der vil blive tilstræbt større lighed med kommunerne uden for de tre hovedstadskommuner.“

Endelig er det i bemærkningerne til lovforslaget angående tilskud til private gymnasieskoler i København m. m. (Folketingstidende 1958-59, tillæg A, spalte 2307) forudsat som en mulighed, at den særlige storkøbenhavnske refusionsordning vil blive ændret.

Den nugældende ordning af fordelingen af udgifterne til de offentlige eksamensskoler i de tre hovedstadskommuner, som er hjemlet i lov nr. 169 af 20. marts 1918 angående ordningen af den højere undervisning i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner, går ud på, at udgiften til undervisningen i de i de 3 nævnte kommuner offentligt drevne højere almenskoler, gymnasie-, real-, pigeskole- og mellemskoleklasser deles mellem staten og den pågældende kommune således, at staten bærer $\frac{2}{5}$ og kommunen $\frac{3}{5}$ deraf, alt efter nærmere regler, fastsat ved en senere overenskomst af 8. august 1919 mellem staten og de 3 kommuner.

Staten betaler altså $\frac{2}{5}$ af udgiften ved driften af alle offentlige eksamensskoler i de 3 hovedstadskommuner. Men da denne udgift opgøres som en bruttoudgift uden fradrag af det tilskud, staten allerede har ydet i henhold til andre tilskudsbestemmelser, har den effektive tilskudsprocent været væsentlig større og tilskuddet dermed betydelig bedre end tilskuddet til andre kommuners eksamensskoler.

Det må derfor anses for rimeligt, nu efter at skolestrukturen er forandret, og udgiftsfordelingen mellem stat og kommune til de offentlige gymnasieskoler uden for Storkøbenhavn er lagt om, at benytte lejligheden til sammen med en ændring af tilskudsordningen vedrørende Københavns kommunale skolevæsen, jfr. det samtidig forelagte forslag til lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen, at få gennemført en ændret refusionsordning for eksamensskolerne i de 3 hovedstadskommuner, således at der tilvejebringes større økonomisk lighed med landets andre kommuner.

En sådan ændret refusionsordning for eksamensskolerne må for at svare til den for andre kommuner gældende ordning være forskellig for realskoler og gymnasieskoler.

For så vidt angår *realskoler*, er det hensigten at indføre samme tilskudsordning, som gælder for de kommunale realskoler i det øvrige land, d. v. s. et lærerlønstilskud og et for tiden på finansloven hjemlet suppleringsstilskud til eksamensklasserne.

For *gymnasieskolernes* vedkommende foreslås det at sidestille Frederiksberg og Gentofte kommuner med landets øvrige kommuner ved at udvide den førnævnte fordelingslov af 5. juni 1959 til også at omfatte disse 2 kommuner, således at de herefter til driften af deres kommunale gymnasieskoler oppebærer et tilskud på 90 pct. af udgiften til lærerlønninger samt et elevtilskud på 90 pct. af statsskolernes øvrige driftsudgifter og må betale et elevbidrag til statsskolerne på 10 pct. af disses elevudgift.

For så vidt angår Københavns kommune, er samme ordning i og for sig anvendelig, men det vil være i større overensstemmelse med den hidtil gældende ordning samt med den i det samtidig forelagte lovforslag om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen foreslåede nye tilskudsordning til de københavnske skoler, såfremt kommunens konkrete lærerlønninger ikke lægges til grund for tilskudsberegningen, idet staten som følge af de særlige regler for styrelsen af Københavns kommunale skolevæsen, ikke har indseende med lærerlønning og skoleplaner, således som tilfældet er for alle andre kommuner. Det forekommer derfor rigtigere ved anvendelsen af fordelingslovens refusionsordning på Københavns kommunes gymnasieskoler at basere statstilskuddet på udgiften til statsskolerne håde med hensyn til lønninger og øvrige driftsudgifter.

For finansåret 1957-58 er for eksamensskolernes vedkommende på grundlag af et 85 pct. lærerlønstilskud foretaget en sammenligning mellem tilskud

efter hidtil gældende ordning med tilskud efter den ovenfor skitserede ordning.

Af sammenligningen fremgår, at alle tre kommuner for *gymnasieskolernes* vedkommende vil stå sig ved at overgå til den nye ordning, idet staten efter denne vil bære en større andel af udgiften til disse skoler. Denne statens merandel, der i finansåret 1957-58 ville have udgjort ca. 2,7 mill. kr. til de offentlige gymnasieskoler i København, 0,5 mill. kr. til de offentlige gymnasieskoler i Frederiksberg og 1,5 mill. kr. til de offentlige gymnasieskoler i Gentofte, beror på, dels at disse kommuners hidtidige bidrag ($\frac{3}{5}$) til eleverne i statens skoler er større end de 10 pct. efter fordelingsloven, dels at statens tilskud til de kommunale gymnasieskoler efter fordelingsloven (90 pct.) er større end efter den nugældende ordning ($\frac{2}{5}$ + lærerlønstilskud). Jo flere børn kommunerne derfor har enten i egne gymnasieskoler eller i statsskolerne, jo større fordel vil de have af overgangen til den nye ordning; den indskrænkning af eksamensskolens klassetrin, der er en følge af den nye skolestruktur, kan ikke antages at ville formindske elevtallet i gymnasieskolerne, idet de bortfaldne eksamensklasser vil blive erstattet af flere gymnasieklasser.

Anderledes forholder det sig derimod ved *realskolerne*. Her mister kommunerne ved ophævelsen af den i 1918-loven hjemlede refusionsordning et årligt statstilskud på 6-700 kr. pr. elev i eksamensafdelingen. Under hensyn til at denne ved den nye skolestruktur er reduceret med 2 klasser, kan kommunernes tab ved ophævelsen af nævnte refusionsordning på grundlag af udgifterne til og elevtallet i de tre øverste realskoleklasser i finansåret 1957-58 opgøres til ca. 5,6 mill. kr. i København, 1 mill. kr. i Frederiksberg og 1,4 mill. kr. i Gentofte.

Det samlede resultat af den foreslåede overgang til de for det øvrige land gældende regler vedrørende fordelingen af driftsudgifterne til de offentlige eksamensskoler giver således ifølge prøveberegningen en årlig mindreindtægt fra staten på ca. 2,9 mill. kr. for København, 0,5 mill. kr. for Frederiksberg og en merindtægt på 0,1 mill. kr. for Gentofte.

Den fra fordelingsloven af 1959 § 5 uændret overførte bestemmelse indbærer, at staten og de tre kommuner fremtidig selv må bære udgifterne til forrentning og afskrivning af byggeudgifter til gymnasieskoler, som de hver for sig endeligt afholder. Det i den almindelige fordeling af udgifterne hidtil indgåede tilskud fra staten til kommunerne og omvendt til forrentning og afskrivning på de før 1. april 1960 opførte eksamensskoler bortfalder fremtidig, jfr. lovforslagets § 4.